

แถลงการณ์ของเครือข่ายการย้ายถิ่นในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
“เครือข่ายการย้ายถิ่นฯ ยินดีต่อการขยายความคุ้มครองประกันสังคมไปยังแรงงานข้ามชาติในภาคเศรษฐกิจนอกระบบ”
4 กันยายน 2569

เครือข่ายการย้ายถิ่นในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Mekong Migration Network: MMN) ยินดีต่อการที่คณะรัฐมนตรีไทยเห็นชอบในหลักการต่อข้อเสนอให้ขยายความคุ้มครองภายใต้กองทุนประกันสังคมให้ครอบคลุมแรงงานทุกคน รวมถึงแรงงานข้ามชาติที่ทำงานในภาคเกษตรกรรม งานบ้าน และภาคเศรษฐกิจนอกระบบอื่น ๆ ในฐานะเครือข่ายองค์กรภาคประชาสังคม ที่ทำงานเพื่อคุ้มครองสิทธิ ของแรงงานข้ามชาติ MMN ได้เรียกร้องอย่างต่อเนื่องให้ยกเลิกข้อจำกัดตามกฎหมายที่ทำให้แรงงาน รวมถึงสิทธิประโยชน์กรณีเจ็บป่วย ทุพพลภาพ ว่างาน คลอดบุตร เสียชีวิต และชราภาพ¹ การเปลี่ยนแปลงที่เสนอนี้มีศักยภาพที่จะช่วยให้แรงงานข้ามชาติจำนวนมากมีหลักประกันทางสังคมที่ดีขึ้น โดยเฉพาะแรงงานข้ามชาติหญิงซึ่งมีส่วนสูงในกลุ่มแรงงานภาคเศรษฐกิจนอกระบบที่ได้รับค่าจ้างต่ำ

ระยะเวลา 180 วันระหว่างการประกาศในราชกิจจานุเบกษากับการเริ่มดำเนินนโยบายเป็นช่วงเวลาสำคัญสำหรับการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนประกันสังคมให้แก่แรงงานข้ามชาติและนายจ้าง รวมถึงการสนับสนุนให้แรงงานเข้าสู่ระบบประกันสังคมมากขึ้น ปัจจุบัน มีแรงงานข้ามชาติที่มีสิทธิเข้าสู่ระบบประกันสังคมเพียงประมาณหนึ่งในสี่เท่านั้นที่ขึ้นทะเบียน² งานวิจัยของ MMN พบว่า แม้แต่แรงงานข้ามชาติที่ขึ้นทะเบียนในระบบประกันสังคมแล้วก็ยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนประกันสังคมและสิทธิประโยชน์ที่ตนเองพึงได้รับค่อนข้างจำกัด³ ผู้เข้าร่วมการประชุม ปรึกษาหารือกับแรงงานข้ามชาติที่ MMN จัดขึ้นเป็นประจำมักสะท้อนว่าข้อมูลอย่างเป็นทางการไม่สามารถเข้าถึงพวกเขาได้เนื่องจากอุปสรรคด้านภาษา นอกจากนี้ แรงงานยังรายงานอยู่บ่อยครั้งว่า นายจ้างหักเงินสมทบประกันสังคมจากค่าจ้าง

¹ “Thai Cabinet Gives Initial Approval to Wider Social Security Coverage”, *The Nation*, 25 August 2026, accessible at <https://www.nationthailand.com/news/policy/40070248>.

² See MMN, “Navigating Social Security Systems: The Roles of Mekong Countries of Origin in Supporting Migrant Workers in Thailand and Japan” May 2024, p. xiv, accessible at https://mekongmigration.org/wp-content/uploads/2024/05/Book_Navigating-Social-Security-Systems-1.pdf; and “MMN, “Migrants in Agriculture”, 2020, p. 71, accessible at https://mekongmigration.org/wp-content/uploads/2020/06/book_Migrant-in-Agriculture-Eng-1.pdf.

³ Cited in ILO, “Thai Employers are Piloting New Approaches to Expand Social Protection for Migrant Workers”, 18 September 2025, accessible at https://www.ilo.org/resource/news/thai-employers-are-piloting-new-approaches-expand-social-protection-migrant?utm_source=copilot.com.

⁴ See MMN, “Navigating Social Security Systems”, at n 2 above, p. 24.

www.mekongmigration.org

Mekong Migration Network (MMN)

แต่ไม่ได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนแรงงานเข้าสู่ระบบ หรือไม่ได้จ่ายเงินสมทบในส่วนของนายจ้าง⁵ แรงงานในภาคเศรษฐกิจนอกระบบเป็นกลุ่มที่เข้าถึงได้ยากอยู่แล้วจากลักษณะของการจ้างงาน ทำให้การส่งเสริมการขึ้นทะเบียนประกันสังคมเป็นเรื่องท้าทายเป็นพิเศษ แรงงานภาคเกษตรจำนวนมากอาศัยอยู่ในพื้นที่ชนบทห่างไกล ขณะที่นายจ้างของแรงงานทำงานบ้านมักไม่มองว่าตนเองมีสถานะเป็นนายจ้าง หรือไม่ถือว่าบ้านของตนเป็นสถานที่ทำงาน ซึ่งยิ่งทำให้การเข้าถึงแรงงานและการเผยแพร่ข้อมูลเป็นไปได้ยากขึ้น

เนื่องจากแรงงานข้ามชาติหลายคนมีประสบการณ์เกี่ยวกับระบบการคุ้มครองทางสังคมในประเทศต้นทางค่อนข้างจำกัด พวกเขาจึงอาจขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ของประกันสังคม และอาจยังขาดความเชื่อมั่นต่อระบบดังกล่าว ปัญหาในการเข้าถึงกองทุนประกันสังคมและการได้รับการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมในปัจจุบันยังเพิ่มความกังวลเหล่านี้ แรงงานข้ามชาติรายหนึ่งสะท้อนว่า “เราไม่สามารถตรวจสอบสิทธิหรือประวัติการส่งเงินสมทบทางออนไลน์ได้ง่ายเหมือนแรงงานไทย”⁶

แม้การขยายความคุ้มครองภายใต้กองทุนประกันสังคมไปยังแรงงานในภาคเศรษฐกิจนอกระบบจะเป็นก้าวสำคัญในการลดช่องว่างด้านการคุ้มครองทางสังคมที่มีมาอย่างยาวนาน แต่จำเป็นต้องมีมาตรการสนับสนุนควบคู่กัน เพื่อให้ระบบสามารถเข้าถึงได้ง่ายและครอบคลุมมากยิ่งขึ้น MMN จะยังคงทำงานร่วมกับแรงงานข้ามชาติเพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนประกันสังคม บันทึกและสะท้อนปัญหาและอุปสรรคที่แรงงานเผชิญ ตลอดจนสร้างโอกาสให้แรงงานสามารถมีส่วนร่วมและสื่อสารโดยตรงกับสำนักงานประกันสังคม

ข้อเสนอแนะ

MMN ขอเรียกร้องให้รัฐบาลไทยดำเนินการดังต่อไปนี้ เพื่อเสริมสร้างการเข้าถึงและประสิทธิภาพของระบบประกันสังคม:

- (1) เพิ่มความเข้มแข็งในการติดตาม ตรวจสอบ และบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้ให้นายจ้างปฏิบัติตามหน้าที่ในการขึ้นทะเบียนแรงงานข้ามชาติและจ่ายเงินสมทบในส่วน of นายจ้างอย่างถูกต้อง
- (2) เพิ่มการประชาสัมพันธ์และการเข้าถึงแรงงาน เพื่ออำนวยความสะดวกในการขึ้นทะเบียนกองทุนประกันสังคมครั้งแรกสำหรับแรงงานข้ามชาติในภาคเศรษฐกิจนอกระบบและนายจ้าง โดยเน้นการให้ข้อมูลที่ชัดเจนและความช่วยเหลือในทางปฏิบัติ

⁵ See MMN, “MMN Migrant Consultation on Access to Social Security in Samut Sakhon”, 5 July 2026, accessible at <https://mekongmigration.org/?p=24834>.

⁶ See MMN, “Workers Unite in Chiang Mai: Demand for Universal Social Security Takes Center Stage on Labour Day 2026”, accessible at <https://mekongmigration.org/?p=24823>.

www.mekongmigration.org

MMN Secretariat
info@mekongmigration.org

Hong Kong Office

c/o Asian Migrant Centre, 4 Jordan, Kowloon, Hong Kong

phone: +852 23120031

Chiang Mai Office

P.O. Box 153 Chiang Mai University 50200, Thailand

phone: +66 (0)53283259

Mekong Migration Network (MMN)

- (3) ลดความซับซ้อนและระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการขึ้นทะเบียน และการขอรับสิทธิประโยชน์จากประกันสังคม
- (4) จัดให้มีล่ามและเจ้าหน้าที่ที่มีทักษะเฉพาะด้านในการให้ความช่วยเหลือแรงงานข้ามชาติ ณ สำนักงานประกันสังคมเพิ่มมากขึ้น
- (5) รับรองว่าแพลตฟอร์มออนไลน์ของกองทุนประกันสังคมสามารถเข้าถึง และใช้งานได้สำหรับ แรงงานข้ามชาติ
- (6) เสริมสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาคประชาสังคมในพื้นที่ เพื่อเข้าถึงแรงงานข้ามชาติในภาคเศรษฐกิจนอกระบบจำนวนมากที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชายแดน แหล่งเกษตรกรรมสำคัญ และเขตเมือง เช่น กรุงเทพมหานคร การทำงานร่วมกับหน่วยงานหรือโครงการด้านการเข้าถึงประชาชนอื่น ๆ รวมถึงกิจกรรมด้านสาธารณสุข จะช่วยขยายความครอบคลุมของระบบและเพิ่มประสิทธิผลของการดำเนินงานได้

เกี่ยวกับเครือข่ายการย้ายถิ่นในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

เครือข่ายการย้ายถิ่นในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง (Mekong Migration Network: MMN) ก่อตั้งขึ้นในปี 2546 เป็นเครือข่ายระดับอนุภูมิภาคที่ประกอบด้วยองค์กรภาคประชาสังคม และสถาบันวิจัยซึ่งทำงานเพื่อคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิของแรงงานข้ามชาติและครอบครัวในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

ประเด็นการทำงานร่วมกันของ MMN ครอบคลุมการวิจัยร่วม การรณรงค์เชิงนโยบาย การเสริมสร้างศักยภาพ และการสร้างเครือข่าย สมาชิกของ MMN ดำเนินงานทั้งในประเทศต้นทางและประเทศปลายทาง มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และทำงานใกล้ชิดกับแรงงานข้ามชาติในระดับชุมชน

สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับ MMN สามารถเยี่ยมชมเว็บไซต์ของ MMN ได้ที่ www.mekongmigration.org

ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับแถลงการณ์ฉบับนี้ กรุณาติดต่อ:

- Ms. Reiko Harima ผู้ประสานงานระดับภูมิภาค (ภาษาอังกฤษและภาษาญี่ปุ่น)
อีเมล: reiko@mekongmigration.org
- นายอาทิตย์ แผ่นบุญ ผู้ประสานงานด้านนโยบายและการวิจัย (ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ)
อีเมล: artid@mekongmigration.org โทร. +66 (0)53 283 259
- Mr. Brang Aung Ja เจ้าหน้าที่ด้านนโยบายและการสื่อสาร (ภาษาอังกฤษและภาษาพม่า)
อีเมล: brangaungja@mekongmigration.org โทร. +66 (0)53 283 259

www.mekongmigration.org

MMN Secretariat
info@mekongmigration.org
Hong Kong Office
c/o Asian Migrant Centre, 4 Jordan, Kowloon, Hong Kong
phone: +852 23120031
Chiang Mai Office
P.O. Box 153 Chiang Mai University 50200, Thailand
phone: +66 (0)53283259